

KVALITATĪVUS LATVIJAS DĀRZENUS UZ IEDZĪVOTĀJU GALDIEM

Rolands Feldmanis, LLKA valdes priekšsēdētājs

Latvijas dārzenu audzētāji apvienojušies kooperatīvos, lai iegūtu lielāku tirgus spēku. Dažādas saimniecības apvieno savu izaudzēto produktu klāstu, lai piegādātu lielāku, vienmērīgāku apjomu noteiktā laikā un vietā.

Šo tik teicamo iniciatīvu atbalsta Eiropas un valsts politika. Taču vēl joprojām ir izaicinājumi. Lētais un bieži vien nekvalitatīvais imports, ko mācību iestāžu ēdinātājs prot kvalitatīvi iestrādāt ēdienkartē.

Mūsu bioloģiski vērtīgo produktu ražotāji tiek pielīdzināti importa augļu un dārzenu piegādātājiem, kuriem bieži nav skaidras izcelsmes.

Tirgū cenu faktiski nosaka imports un bieži vien tas ir otrās šķiras vai zemākas kvalitātes – un mūsu Latvijas ražotājiem ir jāpielāgojas, proti, jāpiedāvā pircējam tādu pašu cenu līmeni, lai gan produkts ir kvalitatīvāks un to izaudzēt maksā dārgāk. Vienkārši dominējot “lētam” importam, mūsu zemnieks – ražotājs saņem mazākas iespējas

nopelnīt. Mazāk nopelna – tas nozīmē – mazākas iespējas attīstīties un lielāka iespēja pamest zemkopību par labu citam darbam, kur var vairāk nopelnīt.

Vai mūsu pašvaldības zina, cik daudz tieši skolās patērē dārzeņus? Ir porcijas, ir kopējie apjomi. Attiecīgi tikai sīka daļa no šiem apjomiem ir ražoti Latvijā. Latvijas ražotāji nemaz neizsniedz tik daudz piegādes garantijas un vēl mazāk piegādā de facto, kā daži ēdinātāji to deklarē.

Imports parasti ir lētāks, jo, piemēram, Polijā to ražo ar lielāku mērogu, nekautrējas uz Latviju atvest to, ko nepārdos Rietumeiropā – līdz ar to ēdinātājam vieglāk ir sadarboties ar importētāju vai arī ar pseido Latvijas ražotāju.

Var saprast ēdinātāju. Porcijas budžets ir noteikts. Lai iegūtu peļņu nepieciešamas lētākas izejvielas. Produkti kļūst lētāki, kad tuvojas derīguma termiņa beigas. Te pastāv kārdinājums ēdinātājam. Kur importētajam likt dārzeņus, kur vērtība strauji krīt?

VAI IEPIRKUMI NAV ILGTERMIŅA?

Augļi un dārzeni ir ēnu ekonomikas paspārnē, pateicoties minētajam importam. Bieži esam redzējuši kā Centrāltirgū importa produkti pārtop par Latvijas. Tas nozīmē, ka mēs nespējot kontrolēt savu tirgu, neatbalstot vietējo, faktiski veicinām to, ka patērētājs tiek maldināts par izcelsmi, un līdz ar to mēs faktiski iznīdējam savu ražotāju. Lētāk nenožīmē kvalitatīvāk, kā jau minēju ar Polijas importu.

Vēl viens aspekts, kas kavē Latvijas lauksaimnieku produkciju nonākšanu, it īpaši dominējošos lielveikalos, ir joprojām augstais PVN (Pievienotās Vērtības Nodoklis). Importam nav PVN. Lielveikaliem pārdodot tieši importu produkciju, tie iegūst PVN. PVN jānomaksā mēneša laikā. Līdz ar to lielveikals iegūst no pircēja kredītu samaksātā PVN veidā. Pārdodot Latvijas ražoto – tādas iespējas nav. Jo par Latvijas audzēto ražotajam ir jāmaksā pilnu cenu ar PVN.

Augļi un dārzeni spēj radīt ienākumus no hektāra Latvijas zemes vairāk kā desmit tūkstoši eiro apmērā gada laikā. Nocērtot mežu mēs varam iegūt tādu pašu naudu, bet – mežu cērtam tikai reizi pusgadsimtā.

UN KAS NO TĀ?

Latvijas Lauksaimnieku kooperatīvu asociācija aicina ar vien ciešāk sadarboties pašvaldībām, īpaši Rīgas, lai veidotu pamatu kvalitatīvu Latvijas dārzenu nokļūšanai uz iedzīvotāju, it īpašu mazo iedzīvotāju galda. Latvijas kooperatīvi Mūsmaju dārzeni, Baltijas dārzeni, Ekoloģisks.lv, ražo dārzeņus, bet piena nozarē – Straupe, Baltu piens, Viļāni. Ievas sieru ražo arī kooperatīva Piena loģistika biedrs. Kooperatīvu mērķis ir nodrošināt produkciju – no lauka līdz galdam. **LT**